

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De scholasticæ Theologiæ Vanitate, qua superioris
ætatis homines, doctrinam & religionem suam
tueba[n]tur, Liber, in locos communes digestus. Omnibus
ueræ ac solidæ pietatis studiosis in primis ...**

Sarcerius, Erasmus

Francoforti, 1541

VD16 S 1775

De Primatv, Dignitate, & potestate papae, & praelatorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29838

DOCTRINA SCHOLAST,
est, præceptis, siue non, id est, consilijs.

DE PRIMATV, DI
gnitate, & potestate papæ,
& prælatorum.

1 / Romanus Pontifex uicarius Christi est, &
successor Petri, super omnes totius mundi Ec-
clesias, à beato Petro constitutus.

1 / In potestate papæ est, non solum morum ar-
ticulos, sed & fidei constituere.

Papa non potest errare.

Contra papæ decreta nemini licet sentire.

Papa est supra concilium.

Ius conferendi Ecclesiasticā potestatem, stat
penes solum papam, & cui papa committit.

2 / Nemo debet admitti ad munus Ecclesiæ, ni-
si aut à papa, aut eius uicem tenentibus, electus
ordinatus & confirmatus fuerit.

2 / In potestate papæ est, cōdere traditiones æ-
quales præceptis Dei.

Papa potest remittere omnes pœnas, quas ar-
bitrio uel suo, uel canonum imposuit.

Papa plenariam remissionem omnium pœ-
narum remittere potest.

Papa ab omni pœna hominem soluere & sal-
uare potest.

Papa potest remittere animabus in purgato-
rio

rio omnem culpam, quam debuissent in hac uita secundum canones soluere.

Papa in purgatorio non solum perfectissimis, sed & alijs quibuscūq; omnino omnes pœnas remittere potest.

Potestas papæ sola sufficit ad remissionem pœnarum & casuum.

Papa non tantum habet potestatem remittendi peccata in cōtritis, sed etiam illis, qui perfectam contritionem habent.

● Romanus pontifex successor Petri, est uicarius Christi, super omnes totius mundi ecclesias, ab ipso Christo institutus.

In manu papæ prorsus est, statuere articulos fidei, imò leges bonorum morum & operum.

Papa potest remittere pœnam pro peccato debitam per indulgentias.

Papa potest absoluere animas à pœnis in purgatorio.

Dominus noster Iesus Christus relicturus mundū, per spiritum sanctū instituit praelatos in Ecclesia, uicarios suos, qui potestatem habent regiminis, & capita dicuntur & sunt, Ecclesiæ, qui his temere rebellis fuerit, à Christo & Ecclesia discedit.

Præsides Ecclesiæ habent potestatem faciendi mandata & constitutiones, ad honorem dei, & fidelium emendationem, quæ & si propria forma in sacris literis non reperiantur, sunt tamen

ft, &
i Ec-

mar

re.

, stat
it.

e, ni
ectus

es æ-

as ar

pœ-

& sal

gato
rio

4.

743. l.

5.

DOCTRINA SCHOLAST.

tamen obligatorie in foro conscientiae, ut qui
hæc contempserit, Christum contemnat.

obsequium
et unum
Si papa sit præscitus & malus, & sic per con-
sequens membrum diaboli, habet tamen po-
testatem super fideles.

Non licet alicui diacono uel presbytero præ-
dicare uerbum Dei, absq; autoritate sedis apo-
stolicæ, siue episcopi catholici.

Papa est proximus & immediatus uicarius
Christi & Apostolorum.

Est de necessitate salutis, credere Romanam
Ecclesiam esse supremam inter alias Ecclesias.

Primatus summi pontificis, est super alias ec-
clesias particulares omnes.

obsequium
et unum
Non rectè sentiunt, qui sic sentiunt: Papalis
dignitas à Cæsare inoleuit, & Papæ præfectio
& institutio à Cæsaris potentia emanauit.

Etiã is Papa gerit uicem Christi, & Petri,
qui non sequitur Christum & Petrum in mori-
bus & doctrina.

Cardinales sunt ueri successores Apostolo-
rum, & si eos non sequantur in doctrina & ui-
tæ moribus.

Papa & si est malus & præscitus, tamen est ca-
put Ecclesiæ militantis.

Papa per rectam & legitimam electionem
secundum humanam constitutionem, electus,
et si Christo contrarie uiuit, tamen recta uia in-
trat in ouile ouium.

Chri-

Christus & Apostoli non melius gubernarēt
Ecclesiam, si uiuerent, quàm hodie gubernatur
à pontifice.

Papa canonice electus, qui pro tempore fue-
rit eius nomine proprie expresso, est uicarius
Christi, & successor Petri, habens supremā au-
toritatem in Ecclesia Dei.

Autoritas iurisdictionis Papæ, archiepisco-
pi, & episcopi, in soluendo & ligando maior est
autoritate simplicis sacerdotis, etiam si curam
animarum habeat.

Papa omnibus Christianis contritis & con-
fessis, potest concedere indulgentias in remissi-
onem peccatorum, maxime pia loca uisitantibus,
& ipsis manus suas porrigentibus adiu-
trices.

Paulus ad Hebræos ca. 13. iubet obedire præ-
latis: ergo quicquid iubent prælati, acceptan-
dum est.

Item Christus ait Ioan. 10. Oues audiunt uo-
cem pastoris sui: ergo prælati Ecclesiæ quic-
quid statuunt & præcipiunt, illud oves audire
debent.

Papæ sua uoluntas est pro ratione.

Papa omnis iuris fons est.

Papa est super reges & imperatores, & utri-
usq; gladii maiestate formidabilis urbi & orbi.

Papa non potest errare.

Autoritas papæ maior est, quàm sanctorū.

Pa-

DOCTRINA SCHOLAST.

Papa extra aleam humanorum iudiciorum est, ut qui supra hominis conditionem euolans omni iuri auctoritatem tribuit.

Cor regis in manu domini est, ergo & multo magis cor pontificis.

Papa est uelut homo cœlestis, & angelus ter restris.

Papa nec uult, nec potest errare, quia Christi uicem in terra gerit, & est quoque uirtualis Ecclesia.

Quantum ad sanctitatem attinet, Petrus est sanctior pontifice successore, quantum uero attinet ad ordinis & iurisdictionis clauem, pontifex non est inferior Petro: imò pontifex de iure potest, quaecumque potuit Petrus.

Papa duplicem gladium gerit: corporalem, quo interdum hostes Ecclesiæ absterret, spiritualem, quo in sede D. Petri omnia mundi regna territat.

Summus pontifex est de iure Romano & de facto maior, potentiorque omnibus regibus & imperatoribus terræ.

Iurisdictione papæ extendit se usque ad inferos & in purgatorium usque. Ioannes Angelus Parisiensis palam scribit, animas in purgatorio esse sub iurisdictione papæ, & si uellet papa, posset purgatorium euacuare.

Papa habet potestatem, scripturas interpretandi

randi pro se, non contra se.

Apostolis maior est papa, quia apostoli erra-
re potuerunt, papa non potest.

Officialis aliquis potentior esse potest suo
principe.

Quemadmodum ex capite uigor in uniuersum
corpus dimanat, ita ex Papa ceu capite,
uel si mauis corde, fluit in Ecclesiam magna uis
indulgentiarum.

In corpore singula membra suum pensum
soluunt, laborant, quæ caput præscripsit: in cor-
pore autem mystico, Papa solus membrorum
omnium officia exequitur, quia remittit eis om-
nia opera, quæ facere ex debito poenitentiae
cogerentur.

Iure diuino monarchia & unus principatus
in ecclesia necessarius est, quoque Romæ esse de-
bet. Iurisdictio papæ longa, lata & profunda est.

Nec papa, nec potestas eius à nobis nec po-
test, nec debet iudicari, ne impij os in cælum di-
camur ponere.

Nemo non infra papam est, potestate & do-
ctrina: ergo nemini etiam uideri debet Papa er-
rare.

Papæ perfernarij sunt eius uoluntatis & ratio
ab his portatur in rebus omnibus gerendis. Ra-
tio eius non labitur, qui ius omne habet in suo
scrinio, neque labitur uoluntas eius, quia Papa
hoc omne, quod uult, agere potest.

Pa-

DOCTRINA SCHOLAST.

Papa iure diuino super omnes Ecclesias est.
Create uno die triginta Cardinales, actus est humanus, quia à pontifice homine fieri potest, licet respectiue, neq; bonus est ille actus, nec malus: non bonus, cum non sit de consilio, nec de præcepto Euangelij: nec malus, quia fit à pontifice, qui errare non potest.

Sicut pontifex Romanus summum locū occupat, & est summus magistratus, ita iuste summum elementum sibi in uindictam hæreticorum elegit.

Papa iure diuino uicarius Christi est, quia Christus ait ad Petrum: Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam.

Papa immediatus uicarius Christi est, & apostolorum.

Falsum est dicere, epistolas decretales esse apocryphas.

De necessitate salutis est credere, Romanum pontificem esse super omnes alios ministros Ecclesie.

Papæ plus credendum est, quàm simplici laico, scripturam alleganti.

Papa iure diuino habet potestatem canonisandi sanctos.

Papa est uniuersalis episcopus super omnes ecclesias, & omnes episcopi à Romano confirmari debent.

Dixit Christus ad Petrū; Rogauit pro te Petre,

DE PRIMATV PAPAE. 207

tre, ut non deficiat fides tua: ergo pōtiffices Ro-
mani ſemper manebūnt capita orbis terrarū,

Papa poteſt remittere pœnas, præter eas,
quas uel ſuo, uel canonum arbitrio imponit.

Pœna à papa impoſita, uel à canone, pœna
eſt peccato debita, & nonnunquam adæquata
peccato debitè, & ut in pluribus non æqua, quia
minor: igitur ſi Papa ſuam remittit pœnam, etiam
am pro peccato debitam relaxat.

Quinque ſunt pœnæ, in quas Papa poteſta-
tem habet: Pœna æterna, purgatoria, caſtiga-
toria, canonica & ſatisfactoria.

Etiã diuus Paulus dicat: Tradidit eum Sata-
næ in interitum carnis, ut ſpiritus ſaluus fiat:
tamen pontifex poteſtatem habet in pœnam
caſtigatorem.

Papa poteſt remittere omnem culpam, nec
uerum eſt, quòd ſemper opus ſit declarare & ap-
probare remiſſam.

Panormitani ſententiã in conſultãdo tantū *No. 67*
uera eſt, non in autoritatem præſtando, quadi- 1.
cit, non modò Cōcilium ſuper Papam eſſe, ſed *ſ. 102.*
etiam quemlibet fidelem.

Chriſtus ut pius pater uolēs theſaurizare mi-
litanti eccleſiæ, acquiſiuit illi theſaurū, nō in ſu-
dario repositū, nō in agro abſconditū, ſed per
beatum Petrum cœli clauigerum, eiufq; ſucceſ-
ſores, ſuos in terris uicarios commiſit fidelibus
ſalubriter diſpenſandū & proprijs & rationali-

DOCTRINA SCHOLAST.

bus causis, nunc pro totali, nunc pro partiali remissione poenae temporalis pro peccatis debitae, quam generaliter, quam specialiter (pro ut cum Deo expedire cognoscerent) uerè poenitentibus & confessis misericorditer applicandum. Ad cuius quidem thesauri cumulum dei genetricis, omnium electorum à primo iusto, usque ad ultimum merita adminiculum prestare noscuntur, de cuius consumptione seu diminutione non est aliquatenus formidandum, tam propter infinita merita Christi (ut praedictum est, quàm pro eo, quòd quanto plures eius applicatione trahuntur ad iustitiam, tanto magis accrescit ipsorum cumulus meritorum.

No 6. Vnus est thronus sedis Ro. Pont. & generalis concilij, nec inter se differunt, nisi sicut membra à capite, sunt uerò nullius uirtutis membra si à capite mota fuerint.

Papa seruus est constitutus à Deo super Ecclesiam.

Papa est distributor thesauri Ecclesiae.

3. Papa dum est liberalis in concessione indulgentiarum uetis ac uiuis membris Ecclesiae, quae sola earum efficaciam recipere possunt, Christum imitatur.

Romanus Pontifex satisfactiones in Ecclesiae thesauris repositas, suo iudicio applicare potest ad poenas luendas criminum eorum, qui tanti feruoris sunt, ut poenitentiam pro suis peccatis

tatis condignam agere ualeant. Declaratio sermonum domini nos in hanc lucem deduxit, & intellectum hūc dedit de summo pontifice par-uulis. Ista docuit spiritus sanctus pari inspiratio-ne uiros religiosissimos, qui docet omnia, & suggerit omnia, quae cuncti dixit Christus.

Fas est Romano Pontifici, non nisi pro honore dei, & sanctae Ecclesiae utilitate largiri uenias, ut eius imperium non dissentiat à uotis san-ctorum, qui passi plura fuere, quàm eorum cri-mina meruerunt.

At quoniam clauis regni caelorum habet pa-pa, potest aperire quibuscunque non ingressis, sed ingredi ualentibus, ut sunt illi, qui purga-torij ignibus alligantur. Quare etiam intulit Christus Et portae inferi non praeualebunt ad-uersus eam.

Romanus Pontifex nō debet impediri à stru-ctura basilicae D. Petri, nec improbandum est, quod altissimum templum erigat, in crustet au-ro, ornet, &c. Tabulis enim muneribus Deo donatis, ungitur Christi corpus, accenduntur-que populi ad eius odorem percipiendum.

Si sacerdotes Romani essent auarissimi et ra-pacissimi, plangenda tamen essent tantum illo-rum crimina, non praedicanda. Vnde & Cæsar Constantius dixisse fertur: Pontificem à nemi-ne iudicari debere, neq; enim à populo, neq; à clericis, neque ab ipso Cæfare.

DOCTRINA SCHOLAST.

2-Item Can. Si Papa. Dist. quadragesima. Romanus pontificis culpas redarguere, præsumit mortalium nullus, quia cunctos ipse iudicat, à nemine iudicandus, nisi à fide deuius. Bonifacius martyr hæc pro Pontifice scripsit, ergo uera sunt.

3 Germania, quæ uerè ala magna, seu Alaniadicitur, ea à Romanis Pontificibus accepit munera, eos honores, ea præmia, tantæ denique maiestatis dona, quibus princeps atque dominarum rerum prædicatur. In solam enim Germaniam uisa est sancta Romana Ecclesia quam affluentissimè larga, benigna, placidissimique uultus &c.

Galli Christianissimi, Hispani catholici &c. canones pontificios ueluti è cælo demissos suscipiunt, & Romanæ Maiestati se subiiciunt: ergo meritò omnes alij populi idem præstare debent.

Gaudet uberius Romana urbs, lætatur, gemitque cumulatus Romana sedes beati Petri, mediam se locat à nostra tempestate à Christo esse, inter duos gladios, catholicum et Christianissimum.

Dicent itaque nunc Petri successores Christo: Ecce domine, duo gladij hic, quibus Romana Ecclesia secunda iacebit, quibus uictrix infideles subiiciet. Ille inter hos gladios felicior, ille fortunatior, ille gloriolior, qui Romano
Pon-

Pontifici obtemperantiori inuenitur.

Qui contra Romanum Pontificem agit, is Cham iudicandus uerè est, qui patris Noë pudenda nudata impudens fratribus reuelauit.

Pontificis uox est cum Hieremia; Corripere quidem possum, corrigere aut non ualeo.

Papam successorem Petri, & uicarium Christi semper agnouimus.

Romanus pontifex ex hac ratione summus est. Ratio à uoluntate Dei petitur, quam in ipso facto uidemus, neque enim sine uoluntate dei unquam in hanc monarchiam deuenisset.

Apud omnes theologos uoluntas signi, quam uocant operationem dei, non minus, quam alia signa uoluntatis Dei, ut præcepta prohibita, &c. metuenda est, ideo à schismatis reatu se excusare non possunt, qui huic uoluntati controueniunt, & sese à Romani Pontificis autoritate subtrahunt.

Si iuxta præceptum Christi, cedere aduersarijs debemus, & qui angustiauerit nos mille passus, eundum est cum illo & alijs duobus millibus, quanto magis, si Romanus pōtifex exegerit in suo principatu, cedendum est, siue id iuste siue iniuste exegerit. Nā incomparabiliter minor res est principatus ipse, quā ut unitas, charitas, & humilitas propter ipsam per nos dissoluatur. Ideo non dubito peccare eos, qui in dissensionem se tradūt, & æternā unitatē propter

DOCTRINA SCHOLAST.

 hanc temporalem, terrenam excellentiam fugiendam, dissoluunt: ferenda enim omnia sunt quæ peccata nō sunt, quare & principatus Papæ ferendus est, quia non est peccatum. Quod si propter peccata nostra nos deus uoluerit premere multis principibus, sicut in Prouerbijs dicit Salomon, nunquid resistendum est flagello dei: Propter peccata (inquit) populi, multi principes eis. Perinde quando nostrum non est definire, irata ne, an propitia uoluntate, Deus nobis quoscunque Principes dederit, hoc nostrum est, uoluntatem eius pio simplici que timore suscipere, quomodo etiã, si sub Turca nos esse uellet, Turcæ subesse libenter deberemus: quanto igitur magis debemus subesse potestati Papæ, quando sic deo placuit.

Potestas Papæ est ordinatio Dei. Apostolus autem dicit: Omnis anima potestati sublimiori subdita sit: ergo Papæ obediendum est, ut ordinationi diuinæ.

Beatus Petrus docet omni humanæ creaturæ obediendum esse, quia sic est uoluntas Dei. At humanam creaturam uocat magistratum, sicut & summus Pontifex magistratus est, unde sine crimine non est, qui sese à potestate Papæ subduxerit.

Consensus omnium fidelium, cognoscit Papam pro suo capite: ergo malè agit, qui unitati fidelium relictatur. Penes solos Pontifices ue-

ra scripturæ intelligentia est.

Quia omnes inferiores sumus pontifice, igitur non possumus illum iudicare, unde laudabilis sententia: Inferior non potest esse superioris iudex. S. 7. 102. A

Christus ipse Petro æternæ uitæ clauigero, & sic successoribus Pōtificibus Petri, simul terreni & cœlestis imperij iura commisit.

Summus sacerdos in ueteri Testamento figura fuit Romani pontificis.

Papa quadragesies septies est maior regibus teste glosa super Decretales.

Non Ecclesiæ consuetudine, sed dispensationis diuinæ ueritate, episcopi maiores presbyteris sunt.

Christus ait: Super cathedram Moyli sedebūt scribæ & pharisæi & cæt. Et subiungit: Omnia quæcunque uobis dixerint, seruate & facite, secundum uerò opera illorum nolite facere. Dicunt enim & nō faciunt. Audimus, quid hic precipiat Christus, audimus propter uitam perditam Pontificum & aliorum, qui præfident cathedræ, nihilo minus nobis debere illis obedientiam. Quòd si Cham uisis tantū, nō coopertis uerendis patris sui maledictionem accepisse legitur, quanto potius, qui non uident solum, sed scrutantur & produnt.

De primatu & dignitate Papæ & prælatorū, Vide etiam supra locum de concilijs.

DOCTRINA SCHOLAST

Sedes apostolica de omni Ecclesia habet ius
iudicandi, nec de eius licet iudicare iudicio.

Sup. 131

Gratianns citat hęc Bonifacii martyris uer-
ba: Si Papa suę & fraternę salutis negligens,
deprehenditur, inutilis & remissus in operibus
suis, insuper & a bono taciturnus, quod magis
officit sibi & omnibus hoĩbus, innumeros qui
ad eum populos cateruatim secum ducit gehennę
mancipio, cum ipso plagis multis in æternum
uapulaturus, Attamen huius culpas hic redar-
guere presumit mortaliũ nullus, quia cunctos
ipse iudicaturus, a nemine est iudicandus.

207.

In causis fidei non licet a summo pontifice
appellare, seu eius iudicium declinare.

Papa absq̃ mendacio & adulatione potest ap-
pellari sanctissimus, Et potest adorari cultu du-
lix, usque ad oscula pedum, & ita de reliquis ho-
noribus.

Oportet tantum unum esse Papam.

Quando discordant doctores Ecclesię, deci-
sio spectat ad Papam.

Papa habet plenitudinem pontificalis pote-
statis, sicut rex in regno, sed episcopi suscipiun-
tur in partem sollicitudinis, quasi iudices singu-
lis ciuitatibus prępositi.

Papa per hoc, quod est episcoporum summus
non habet plenitudinem potestatis per respe-
ctum ad corpus Christi uerum, sed per respectũ
ad corpus Christi mysticum.

DE